

Patrafirul lui Stefan al II-lea Tomşa

Este expus într-o vitrină din muzeu. Este o danie a lui Ștefan Tomșa făcută în 1621 sau 1622 (7130). Numele sfinților, fapt vrednic de luare-aminte, sînt toate redade pe romînește, ceea ce dovedește, fără doar și poate, că patrafirul a fost lucrat în Moldova.

Schema iconografică :

1	3	5	7	9	11	13
	2	4	6	8	10	12

1? (nu se poate vedea din vitrină); 2 [apostol Petru]; 3 «apostol Pavel»; «apostol Io(an) B(o)go(slov)»; 5 «apostol Matthei»; 6 «apostol Marco»; 7 «apostol Luca»; 8 «apostol Andreiu»; 9 «apostol Simon»; 10 «apostol Varfolomei»; 11 «apostol Iacov»; 12 «apostol Thoma»; 13 ca la 12.

La picioarele sfintului Toma, înfățișat de două ori, se întinde pe două rânduri următoarea inscripție slavonească :

† сѣа патраѣир	сѣтворѣ ѿ стѣ
ѣан воевода томшо	внчѣ · вл(ѣ)то · ѣ · р · ѣ · л ·

Întregul patrafir este cusut cu fir de aur. Argintul se ivește pe hainele dedesubt ale sfinților și tot de argint este ceea ce țin în mână Andrei, Vartolomei, Iacov și Toma (12 și 13). Aceștia parcă țin o luminare (stinsă), pe cînd ceilalți apostoli apar cu cîte o carte. Singur Sf. Ioan Bogoslov are în mîna stîngă o carte iar în cea dreaptă ceva care pare să fie o luminare stinsă.

Toți sfinții calcă desculți pe o iarbă din fire de mătase verde împletită cu sîrmă de aur.

Chipurile lor nu dovedesc o măiestrie prea deosebită și sînt lucrate cu cele mai felurite mătăsuri spre a le reda mai bine pielea, părul, barba, etc.

Patrafirul este căptusit cu atlas roșu.

Starea marginii aureolelor tuturor apostolilor dovedește că purtau pe vremuri mărgăritare. Nu a mai rămas nici unul.

Cutele hainelor apostolilor sînt însemnate cu un fir subțire roșu. Judecînd după felul cum arată azi marginea de jos a patrafirului, socotim că altădată avea și ciucuri. Urme a 10 găitane se mai văd în dreptul picioarelor sfinților Matei, Luca, Simon, Iacov și Toma, dovadă că patrafirul se încheia odinioară cu bumbi.

lor, miniaturi din veacul al XVII-lea (v. J. Croquison, *Un pontifical grec à peintures du XVIIe siècle*, în *Jahrbuch der österreichischen byzantinischen Gesellschaft*, III, Wien, 1954, pp. 123—170 și fig. 1—2) sau cutare patrafir de pe vremea lui Șerban Cantacuzino (cf. N. Iorga, *Les arts mineurs en Roumanie*, II, 1936, fig. 107), înscrindu-se astfel, cronologic, în fruntea lor. Nu știm dacă patrafirul s-a lucrat în Moldova sau în Țara Românească, intrucui nu este datat. Nu este însă cu neputință să fi fost făcut în Muntenia, cînd Marghita doamna trăia lîngă fiul său Gavril, voievodul Țării Românești (ca poate o tipisie de la Sucevița; cf. P. Ș. Năsturel, *Asupra stemelor unite ale Moldovei și Țării Românești la începutul veacului al XVII-lea*, în *Studii și cercetări de numismatică*, II, 1958, pp. 372—373).